

персоналу, який працює на постійній основі, до фінансових та матеріальних ресурсів, акредитованих лабораторій та системи управління якістю, переліку документів, необхідних для отримання уповноваження для здійснення певних повноважень у сфері охорони прав на сорти рослин;

- вимоги до документів, які подаються для реєстрації сорту, строки проведення формальної експертизи заявки та видачі документів про права на сорт, розмір зборів за дії, пов'язані з охороною прав на сорти рослин;

- порядок проведення експертизи назви сорту та ведення реєстрів, які передбачені Законом.

УДК 631.526.32:347.77

Якубенко Н. Б.* , Бабич У. Д.

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: nataliya.yakubenko@gmail.com*

СИСТЕМА ЕКСПЕРТИЗИ ТА ОХОРОНИ ПРАВ НА СОРТИ РОСЛИН РЕСПУБЛІКИ ФРАНЦІЯ

Охорона сортів рослин – це один з аспектів прав інтелектуальної власності, що сприяє визнанню досягнень селекціонерів нових сортів рослин за допомогою надання їм, на обмежений термін, виключного права. Задля створення умов належного захисту селекційних досягнень у сфері рослинництва 02 грудня 1961 р. була підписана Міжнародна конвенція з охорони нових сортів рослин. Для забезпечення охорони прав на нові сорти рослин та захисту прав і законних інтересів селекціонерів був створений Міжнародний Союз з охорони нових сортів рослин (UPOV) – міжурядова організація, яка на сьогодні об'єднує 72 держави та Європейське Співтовариство. Республіка Франція є однією з країн-співзасновників Міжнародної конвенції з охорони нових сортів рослин.

У Франції, як і в Україні, є декілька установ, залучених до системи експертизи та охорони прав на сорти рослин. Міністерство сільського господарства та рибальства Республіки Франція (The Ministry of Agriculture, Agrifood, and Forestry of France) здійснює контроль за діяльністю Національного органу нових сортів рослин (далі – INOV), Технічного комітету з селекції рослин (далі – СТПС), Групи з вивчення і контролю сортів та насіння (далі – GEVES) та Офіційної служби з контролю та сертифікації (далі – SOC).

У Франції, рішення щодо реєстрації нового сорту приймається Міністерством сільського господарства та рибальства. Дані рішення засновані на рекомендаціях СТПС, який складається з різних представників: міністерств, селекціонерів, науковців, фермерів і відповідних переробних галузей, а також споживчих та екологічних організацій. Основними завданнями СТПС є реєстрація нових сортів у Національному французькому переліку та управлінням ним; розробка та надання пропозицій і впровадження технічних правил щодо реєстрації, виробництва, контролю, сортової сертифікації насіння; сприяння у проведенні досліджень і аналізів, які

необхідні для сертифікації, з урахуванням усіх необхідних досліджень GEVES. Національний французький перелік (реєстр) має назву Офіційний французький каталог сортів рослин (Official French Catalogue of Plant Varieties).

Таким чином, бажаючі зареєструвати сорт або гібрид у Національному французькому переліку мають сплатити відповідні збори. Збір за подачу заявки у Республіці Франції (single administrative fee) становить 568 євро. Експертизу на відмінність, однорідність та стабільність (далі – ВОС-тест) проводять на станціях GEVES, а до експертизи господарської цінності (далі – ПСП-тест) ще залучається станція INRA та інші уповноважені заклади експертизи. ВОС-тест і ПСП-тест тривають 2–3 роки, що залежить від культури. Збір за ВОС-тест варіюється від 900 до 1200 євро, а за ПСП-тест – від 1000 до 6660 євро. Для порівняння, експертиза для буряка цукрового на ВОС-тест становить 900 євро як для першого, так і для другого року, а на ПСП-тест – 6660 євро для першого року, так і для другого року. Для пшениці озимої збір за ВОС-тест складає 1200 євро як для першого, так і для другого року, а ПСП-тест – 3500 євро для першого року і 5000 євро для другого року.

GEVES – це громадська організація, її засновниками є Національний інститут сільськогосподарських досліджень (далі – INRA), Міністерство сільського господарства та рибальства Республіки Франція та Національна міжпрофесійна асоціація з насінництва та рослинництва (далі – GNIS). GEVES складається із 240 осіб персоналу та включає в себе Лабораторію з проведення біохімічного аналізу (SEV) та Державну станцію з експертизи насіння (SNES). GEVES охоплює багато сфер діяльності, а саме: експертизу нових сортів рослин на відмінність, однорідність та стабільність та господарську придатність, проводить описи сортів, оцінку генетичного прогресу, оцінку якості насіння під час сертифікації, а також методологічні дослідження. GEVES залучена до європейських та міжнародних організацій. Вона щорічно проводить моніторинг національної мережі лабораторій для аналізу насіння, організовує міжлабораторні дослідження.

INRA один із лідерів дослідницьких інститутів сільського господарства у Європі і другий у світі центр сільськогосподарських наук, який був створений у 1946 році. Вчені INRA працюють над вирішенням основних проблем суспільства. INRA має на меті створити сільськогосподарські винаходи, які будуть конкурентоспроможними, проте не шкідливими для довкілля, природних ресурсів та регіонального біорізноманіття. Інститут проводить дослідження продуктів харчування та їх відповідності потребам населення. У даний час INRA фокусує свою діяльність на трьох взаємопов'язаних темах: продукти харчування, сільське господарство та навколишнє середовище.

INOV створений 01 березня 2012 р., на заміну Національному бюро з охорони сортів (CPOV). Основними завданнями INOV є надання прав селекціонера, скасування права селекціонера відповідно до умов, визначених у законодавстві Республіки Франція. Крім того, INOV відповідає за позицію Міністерства сільського господарства та рибальства Республіки Франція стосовно заходів, які є необхідними для реалізації національного законодавства щодо прав селекціонера на сорти рослин.

Сертифікація насіння у Франції проводиться SOC. Дана служба виконує важливу роль у зв'язку з тим, що Республіка Франція є провідним виробником насіння в Європейському Співтоваристві і найбільшим у світі експортером насіння. SOC несе відповідальність за дотримання правил, затверджених Міністерством сільського господарства та рибальства Республіки Франція щодо виробництва, контролю та сертифікації насіння. SOC проводить офіційну сертифікацію насіння, і гарантує сортову чистоту, відсутність домішок, для деяких видів, і санітарну якість.

GNIS – це французька асоціація, створена для організації ринку насіння, посилення контролю за виробництвом та ринком насіння. Її діяльністю управляє Центральний комітет, секційні ради та представники, які уповноважені керівництвом даного комітету і рад. До GNIS входить 8 спеціалізованих секцій, що складаються з представників усіх професій: селекціонери, виробники насіння, насіннезнавці, дистриб'ютори насіння, фермери-селекціонери, фермери та інші зацікавлені сторони. Основна мета діяльності GNIS – забезпечення регулярного виробництва високоякісного насіння та розвиток селекції, гарантування якості насіння та розсади, забезпечення постійного діалогу між різними професійними групами насінневого сектору та державними структурами, проведення заходів щодо поліпшення виробництва насіння та його розвитку, збір та аналіз даних по насінневому ринку Франції та іноземного ринку, навчання персоналу насінневого сектору.

Отже, у Франції існує декілька установ, що залучені до системи експертизи та охорони прав на сорти рослин. Це окремі організації з питань реєстрації прав селекціонерів, експертизи сортів рослин, контролю якості насіння, представництва інтересів селекціонерів. При чому рішення щодо реєстрації нових сортів приймається відповідним Міністерством з аграрних питань на основі рекомендацій відповідного комітету. Дані організації відіграють важливу роль у забезпеченні харчової безпеки країни.

УДК 347.77:631.526.32:331.225

Якубенко Н. Б.*, Сучкова Ж. Е.

*Український інститут експертизи сортів рослин, вул. Генерала Родимцева, 15, м. Київ, 03041, Україна, *e-mail: nataliya.yakubenko@gmail.com*

РЕГУЛЮВАННЯ ВИНАГОРОДИ ЗА ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ НА СОРТИ РОСЛИН У РЕСПУБЛІЦІ ФРАНЦІЯ

На початку ХХ століття фермери та громадські організації Республіки Франція мали на меті організувати ринок насіння та створити єдині правила виробництва та торгівлі насінням, що після Другої світової війни їм дійсно вдалось. У результаті в 1948 р. створено організацію, що представляє інтереси селекціонерів сортів рослин, франц. – Société Coopérative d'Intérêt Agricole des Sélectionneurs Obtenteurs de Variétés Végétales (далі – SICASOV). Ця